

Ege Bölgesi
Çevreci Sivil Toplum Buluşması II:
Siyaset ve Çevre
Sonuç Raporu

24 Haziran 2022

10.30-16.30 - ZOOM

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
Akdeniz Uygulama ve Araştırma Merkezi

EGE BÖLGESİ ÇEVRECİ SİVİL TOPLUM BULUŞMASI II: SİYASET VE ÇEVRE SONUÇ RAPORU

Dr. Defne Gönenç
Dr. Elçin Doruk
Ecem Güvercin

Haziran 2022

Yaşar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi: Yaşar Üniversitesi Çevreci Sivil
Toplum ve Siyaset: Ege Bölgesi Örneği

Yaşar Üniversitesi Akdeniz Uygulama ve Araştırma Merkezi

*Lütfen bu rapora referans vermeyiniz. Bu araştırma projesinin ilgili akademik
çıktıları hazırlık aşamasındadır.*

Hazırlayanlar

Dr. Defne Gönenc: Yaşar Üniversitesi Akdeniz Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çalışmaktadır. 2010'da ODTÜ Uluslararası İlişkiler bölümünden birincilik ile mezun olmuştur. 2012'de burslu okuduğu Cambridge Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisansını tamamlamıştır. 2018'de İsviçre'nin Cenevre kentindeki Graduate Institute of International and Development Studies'de Uluslararası İlişkiler doktorasını bitirmiştir. Birçok akademik yayını ve de bir kitabı bulunan Gönenc uluslararası çevre politikası, iktisat politikası, Akdeniz ve Hindistan üstüne çalışmaktadır.
e-mail: defne.gonenc@yasar.edu.tr

Dr. Elçin Doruk: Elçin Doruk, Yaşar Üniversitesi Akdeniz Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde çalışmaktadır. Marmara Üniversitesi'nden Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden lisans derecesini almıştır. 2012 yılında İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde Avrupa Çalışmaları bölümünde yüksek lisansını tamamlayan Doruk, 2018 yılında Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden doktora derecesini almıştır. Doktora tezi üstün hakem değerlendirmeleri almış ve Uluslararası İlişkiler alanında Türkiye'de "2018 Yılı'nın En İyi Tez Ödülü'nü kazanmıştır. Lisans eğitimi sırasında Stockholm Üniversitesi'nde bir değişim programına katılmıştır. Araştırma alanları çevre koruma, uluslararası hukuk, sınır yönetimi ve kutup araştırmalarını kapsamaktadır.
e-mail: elcin.doruk@yasar.edu.tr

Ecem Güvercin: Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans eğitimini sürdürmektedir. Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Topluluğu ve Trust For Sustainable Living'in ortak düzenlediği, günümüzün çevre sorunlarının ve bu sorunların çözümlerinin tartışıldığı atölyede koordinatör ve konuşmacı olarak yer almıştır. Yaşar Üniversitesi Akdeniz Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde araştırma asistanı olarak görev yapmıştır.

Giriş

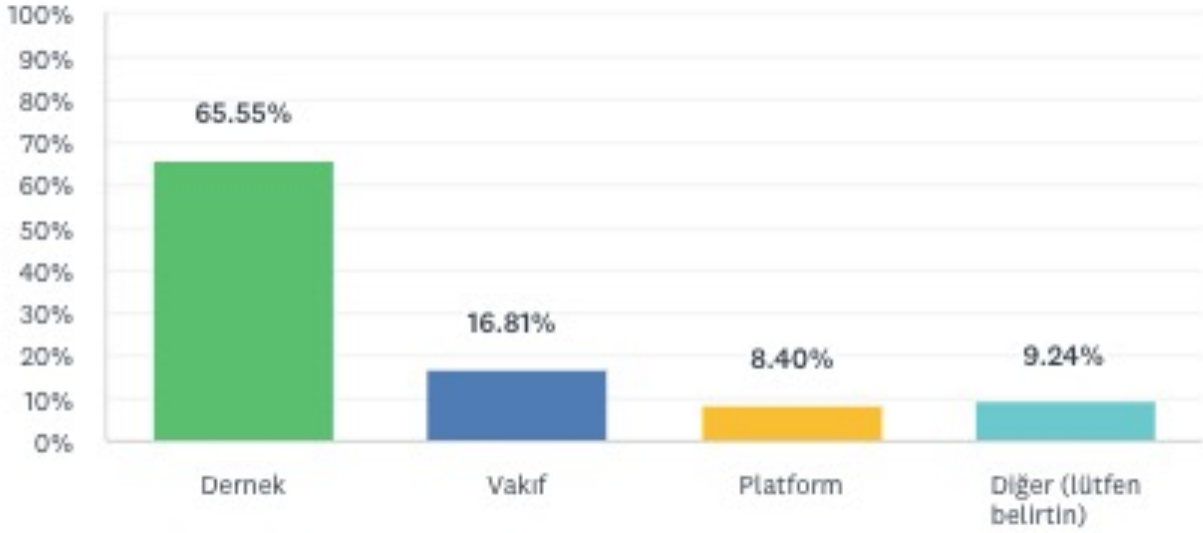
Bu rapor, Yaşar Üniversitesi Çevreci Sivil Toplum ve Siyaset: Ege Bölgesi Örneği Projesi çerçevesinde, 24 Haziran 2022 günü Ege Bölgesi'ndeki çevreci sivil toplum kuruluşları ile düzenlenen online çalıştayın sonuçlarını sunmaktadır. Rapor, proje çerçevesinde yapılan araştırmanın ilk bulgularını da içermektedir.

Yaşar Üniversitesi Çevreci Sivil Toplum ve Siyaset: Ege Bölgesi Örneği Projesi'ndeki veriler, Ege Bölgesi'ndeki 8 ile ek olarak Balıkesir ve Çanakkale'deki toplam 118 çevreci kuruluştan online anket yöntemi ile toplanmıştır. Çevreci kuruluşlar anketi Ekim 2021 ile Nisan 2022 arasında doldurmuşlardır. Araştırma bulguları, online çalıştayda sunulmuş, çevre üzerine çalışan sivil toplum temsilcileri, akademisyenler ve öğrenciler ile tartışılmıştır.

Destekleri için araştırmamıza katılan tüm çevreci kuruluşlara teşekkür ederiz.

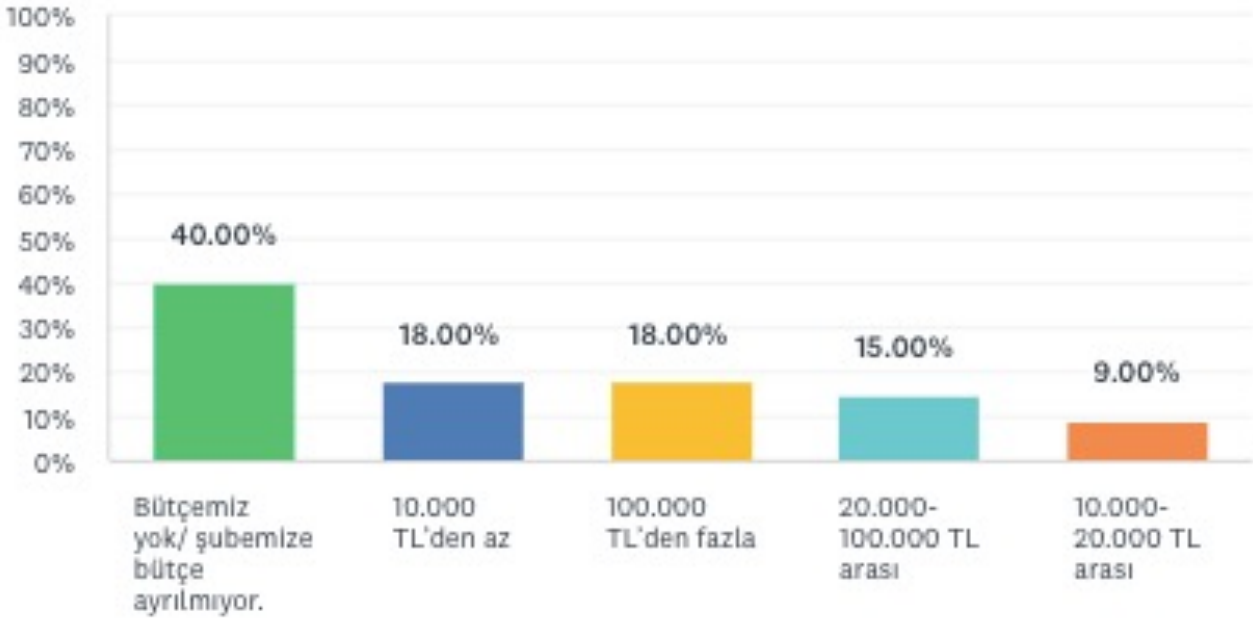
Araştırma Bulguları

ARAŞTIRMAYA KATILAN ÇEVRECİ KURULUŞLARIN ÖRGÜTSEL YAPILARI

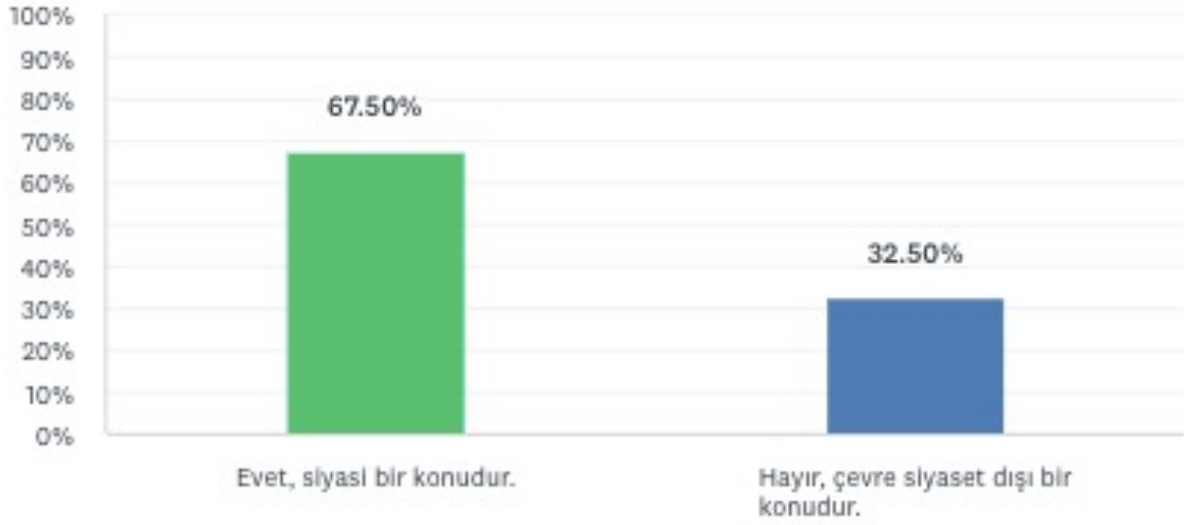
Araştırma Bulguları

ARAŞTIRMAYA KATILAN ÇEVRECİ KURULUŞLARIN BÜTÇESİ

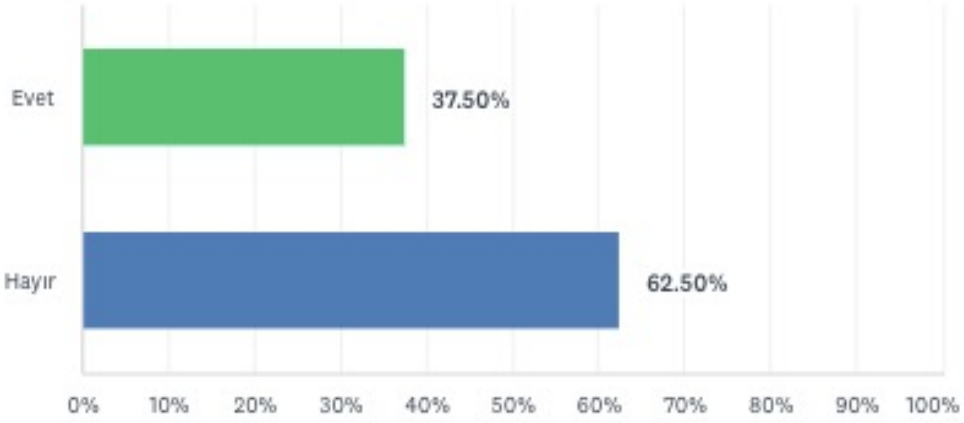
Araştırma Bulguları

Çevrenin siyasi bir konu olduğunu düşünüyor musunuz?

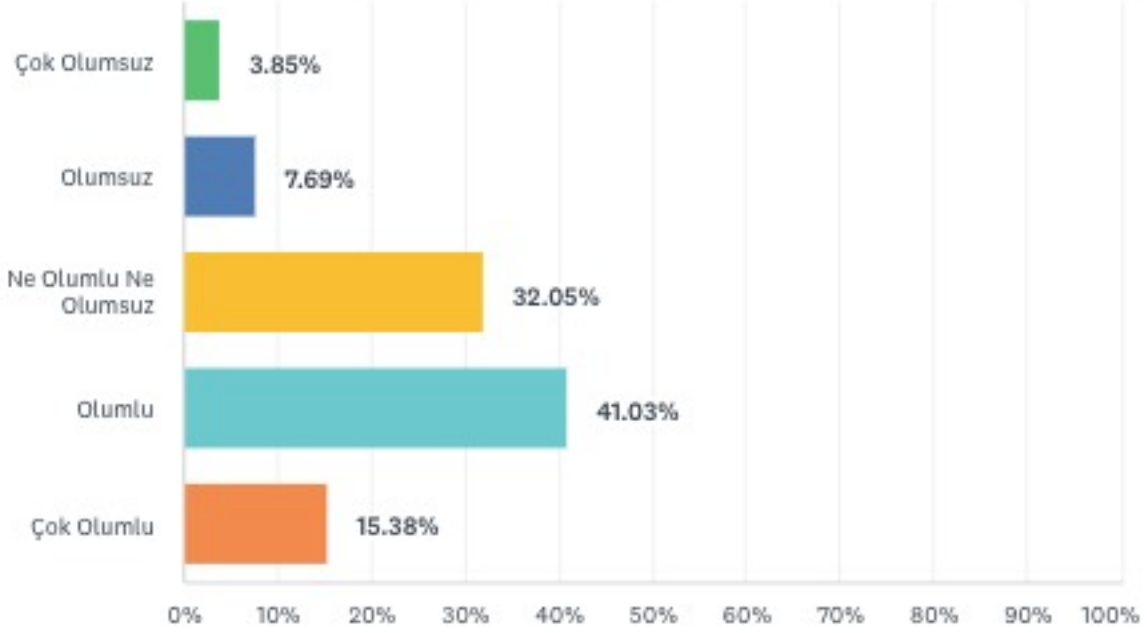
Araştırma Bulguları

Kuruluşunuzun çevresel faaliyetlerinin siyasi bir faaliyet olduğunu düşünüyor musunuz?

Araştırma Bulguları

Herhangi bir siyasi partinin çevre mücadelesine katılması sizce bu mücadeleyi nasıl etkiler?

Çalıştay Sonuç Raporu

I. Oturum

Ege Bölgesi'ndeki Çevreci Sivil Toplumun Siyaset Algısı ve Siyaset ile İlişkisi Çalışması Anket Sonuçları

Dr. Defne Gönenç ve Dr. Elçin Doruk'un yürüttüğü araştırmanın sonuçlarının tartışıldığı I. Oturum Dr. Defne Gönenç'in sunumu ile başladı. Araştırmanın temel soruları, çevre konusunun siyasi olup olmadığı ve Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren çevreci kuruluşların siyaseti nasıl algıladığı üzerine yoğunlaşmaktaydı.

Dr. Gönenç, çevreci kuruluşların siyaset algısının şekillenmesinin dönemin siyasi ve ekonomik ikliminden bağımsız olmadığını vurgularken, bir eylemin siyasileşmesinin genellikle ülkemizde negatif bir ifade olarak görüldüğünü ifade etti. Siyasetin sadece siyasi partilerin yapabileceği ve mecliste yapılması gereken bir aktivite olarak görülemeyeceğine değinen Dr. Gönenç, bu daralmanın sebebinin darbeler ve geçmişte şiddet kullanılarak bastırılan protestolar olduğunu dile getirdi.

Dr. Gönenç, anketi yanıtlayan çevreci kuruluşların, siyaset kavramını çoğunlukla iktisadi kaynakların, sosyal ilişkilerin ve etkileşimlerin nasıl dağıtıldığını düzenleyen ve sosyal alanda geniş yer bulan aktiviteler şeklinde tanımladığını anlattı. Öte yandan bu kuruluşların üçte birinden fazlasının çevre konusunu siyasi olarak algılamadığını açıkladı.

Dr. Gönenç, çevreci kuruluşların çoğunun siyasi partilerin çevre konusunda çalışma yapması gerektiğini düşünürken ankete yanıt veren çevreci sivil toplum temsilcilerinin çoğunun bir siyasi partiye üye olmadıklarını dile getirmelerini bu kişilerin siyasi partilere duyduğu güvensizlikle ilişkilendirdi.

II. Oturum

Çevreci Sivil Toplum ve Siyaset İlişkisi Üzerine Akademik Değerlendirmeler

II. Oturum, Prof. Dr. Aykut Çoban'ın konuşması ile başladı. Prof. Çoban, çevre ve siyaset tartışmasını yapmak için öncelikle siyasetin ne olduğunu ele almak gerektiğini belirtti. Siyaset kavramının çeşitli teorik yaklaşımlar tarafından nasıl tanımlandığını anlattı.

Prof. Çoban'a göre çevre hareketlerinin siyasetin dışında kalması mümkün değildir. Çevre mücadelesi yaparken siyaset yapmıyoruz demek çevre için yan yana durabilecek aktörleri bir araya gelmekten alıkoyabilir. Özellikle bu sebepten ötürü çevre ve siyasetin arasındaki ilişkinin anlaşılması önemlidir. Zira, politikacılar hem söylem hem de politikaların belirlenmesinde çevreyi siyasete dahil ederler. Ayrıca, sermayenin iktisadi kaynakların nasıl paylaşıldığının belirlenmesindeki etkisi, çevrenin siyaset dışı bir olgu olarak algılanması ile artmakta ve bu durum çevreci sivil toplumun siyaset üzerindeki etkisini zayıflatmaktadır.

Prof. Dr. Begüm Özkaynak, konuşmasına belirsizliklerin değerler üzerinde köklü değişiklikler oluşturabileceğini vurgulayarak başladı. Neoliberal ekonomik sistemde, ekonomik büyümenin yarattığı güvensizliğin sosyal adaleti azalttığını ilettili. Bu sebeple teknoloji ve ekonomik büyümenin öncelenmesinin yaratıcılığa ve dolayısıyla çoğulculuğa yönetimde daha az yer verilmesine sebep olacağını belirtti. Prof. Özkaynak, konuşmasına çevrenin siyasette retorik olarak yer aldığını, ancak mevcut düzende sunulan çözümlerin kalıcı bir çözüm getirmeyeceğini anlatarak devam etti. Neoliberal ekonomik sistemin, çevreyi sistemin üretkenliği için bir araç olarak gördüğünü belirten Prof. Özkaynak, çevre dostu yatırımların ancak fayda/maliyet analizinin maksimize edildiği durumlarda yapıldığını vurguladı.

II. Oturumun son konuşmacısı Dr. Öğr. Üyesi Barış Gencer Başkan, Türkiye'deki radikal demokrat yeşil hareketin gelişimi ile ilgili tarihsel bir perspektif sundu. Dr. Başkan radikal demokrat yeşil hareketin zamanla kadın hakları, anti-militarizm, ve nükleer karşıtı hareket gibi hareketler ile birleşmesi ile daha kapsayıcı bir hareket haline geldiğini belirtti. Hareketin, toplumda çevreciliğe karşı ön yargıları yıkmayı hedeflediğini dile getirdi. Dr. Başkan, bütün bu gelişmelere rağmen radikal demokrat yeşil hareketin partileşemediğini ve sonrasında 1990'larda yeşil hareketin genel olarak tüm ülkede durgunlaşma dönemine girmesi ile de dağıldığını açıkladı.

III. Oturum

Çevreci Sivil Toplum ve Siyaset İlişkisi Üzerine Sahadan Değerlendirmeler

III. Oturum, Aydın Çevre Platformu'ndan (AYÇEP) Sn. Ömer Ali Emek'in konuşması ile başladı. Emek, çevreci kurumlar ve gruplar arası çıkar çatışması olduğunda kurumların siyasileşip birlik olmasının zorlaştığını vurguladı. Çevreci kuruluşların yeterince ekonomik destek almadığını belirten Emek, bu kuruluşlara fon sağlanırken çok fazla düzenleme uygulandığını, bu durumun da bu kuruluşların çalıştığı konuları şekillendirdiğini belirtti. Çevreci sivil toplumun çalışma alanının fonlar yüzünden daraldığını belirten Emek, bu durumun sivil toplum kavramına zarar verdiğini dile getirdi.

Ege Çevre ve Kültür Derneği'nden (EGEÇEP) Sn. Hüseyin Çağlar, 1980'ler sonrasında siyasi çerçeveden ötürü bireylerin örgütlenmekte daha fazla zorlandığını ve zamanla çevrenin siyaset dışı kaldığını belirtti. Öte yandan, doğal kaynakları benimsemenin ve yerel motiflerin, bireylerin çevreci örgütlenmesi için önemli motivasyon kaynakları olduğunu vurguladı. Yuva Derneği'nden Sn. Erdem Vardar, çevre konusunda kökten bir değişim için çevreci sivil toplumun siyaset ile iç içe olması gerektiğini dile getirdi. Vardar, sivil toplumun siyasette yer alma seviyesinin, çevreci sivil toplumun amaçlarına nasıl ulaşacağına göre şekillendiğini belirtti.

IV. Oturum

Ege Bölgesi'ndeki Çevreci Sivil Toplum Üzerine Durum Değerlendirmesi Tartışma Oturumu

Oturum, Enerji Verimliliği ve Çevre Koruma Derneği'nden (ENVERÇEVKO) Sn. Feridun Ekmekçi'nin konuşması ile başladı. Ekmekçi, bisikletlerin yaygın ve temiz bir ulaşım aracı olarak kullanılabilme potansiyeline dikkat çekti ve özellikle öğrencilerin ana ulaşım aracı olarak bisiklet kullanımının teşvik edilebileceğini belirtti. Bisiklet kullanımının bir kültür haline gelip bu kültürünün çocukluk döneminden itibaren oluşması gerektiğini vurguladı.

Tartışmanın kalan bölümünde bireyleri çevre hareketine katılımının nasıl artırılacağı konuşuldu. Climate Coaching Alliance'tan Sn. Başak Beykoz, iklim değişikliğinin bireylerdeki çevre anksiyetesini tetiklediğini vurgulayarak psikologların ve koçların da çevre hareketinde aktif rol oynayabileceğini ifade etti. Sn. Hüseyin Çağlar, toplumdaki işçi sınıfını da kapsayan bir istihdam ve çevre politikası yürütülmesi gerektiğini ifade ederken, Dr. Özge Can çevre hareketinde sivil toplumun da sermaye kadar güçlü bir ağ oluşturması gerektiğine dikkat çekti. Dr. Defne Gönenç, mevcut ekonomik sistemde çevresel tahribatın çok yüksek olduğu için sistem içinde bir değişikliğin iklim krizini çözmeye etkisiz kalacağını belirtirken, teknolojinin tek başına ekonomik sistemi ve sosyal düzeni çevre dostu bir şekilde dönüştüremeyeceğini vurguladı.

Katılımcılar ve İletişim Adresleri

Listemiz toplam 26 kişi ve kurumu içermektedir, potansiyel eksiklerimiz için şimdiden özür diliyoruz.

Özge Can	Elçin Doruk	Ecem Güvercin
Defne Gönenç	Saadet Güner	Barış Gençer Baykan
Sinan Ünlüsoy	Begüm Özkaynak	Ece Baykal Fide
Çiler Çilingiroğlu	Diğdem Soyaltın Colella	Kazım Yazırlı
Başak Beykoz	Mete Gönenç	Faik Bayramoğlu
Rüya Yüksel	Erdem Vardar	Ömer Ali Emek
Cihandar Yılmaz	Demet Ağaoğlu	Prof. Dr. Aykut Çoban
Feridun Ekmekçi	Serdar Karaduman	Zübeyde Kocabay
Mısra Şahin		